

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/17159 din 30.10.2023
La nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023

Aparatului Președintelui Republicii Moldova

Prin prezenta, cu referire la proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, comunicăm următoarele.

În capitolul III din proiectul Strategiei, după pct.26.2, considerăm necesară completare cu un punct suplimentar, cu următorul conținut: „26.3 Acordarea accesului la resursele informaționale entităților publice implicate în lupta împotriva criminalității organizate și a corupției”. Celelalte puncte urmează a fi renumerotate corespunzător.

Exigența prevederii se datorează necesității de combatere, cu celeritate și eficiență organizațională, a riscurilor și amenințărilor criminalității organizate și a corupției, precum și a vulnerabilităților la adresa securității naționale.

Director

Digitally signed by Pînzari Alexandr
Date: 2023.10.30 12:41:20 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandr PÎNZARI

MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

str. 31 August 1989, nr. 82
MD- 2012, mun. Chișinău,
tel.: 0 22 23 47 95, fax: 0 22 23 47 97
www.justice.gov.md

Nr.02/9269 din 20.10.2023

La nr.3/3-05-216 din 23.12.2022

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

Cu referire la solicitarea de examinare a proiectului Strategiei securității naționale a Republicii Moldova (în continuare - SSN), Ministerul Justiției comunică următoarele.

Politica de securitate națională alături de politica externă constituie una dintre politicile publice a căror elaborare și punere în practică devine prerogativa constituțională și legală a Președintelui Republicii Moldova.

Interesul național de securitate este starea dezirabilă de existență a unei națiuni, a unei comunități organice și incluzive, care vizează apărarea și promovarea valorilor naționale fundamentale, asigurarea prosperității, garantarea respectării drepturilor și libertăților democratice, a protecției și securității membrilor ei. Aceasta constituie baza pentru dezvoltarea obiectivelor naționale interne și externe care garantează existența și identitatea statului.

În urma analizei proiectului SSN constatăm că acesta reflectă o analiză a situației în sectorul securității naționale, fiind trasate mai multe aspecte problematice și vulnerabilități, precum ar fi amenințările de securitate de tip hibrid din partea Federației Ruse, corupția în sistemul de justiție, amenințările cibernetice, climatice ș.a.

SSN este structurat în 6 capitole, care definesc obiectivele, metodele și direcțiile de acțiune pe domenii ce sunt orientate spre soluționarea problemelor critice atestate în sector. Din textul documentului de politici se constată că *Strategia* este elaborată și urmează a fi implementată având ca beneficiar final cetățeanul. La fel, SSN oferă răspunsuri la întrebări esențiale privind obiectivele noastre naționale prioritare pentru asigurarea securității Republicii Moldova și a cetățenilor săi și arată ce avem de făcut pentru a le atinge.

Potrivit proiectului, unul dintre imperativele strategice cele mai critice constă în combaterea corupției și punerea în aplicare a legii. Cu referire la acest aspect menționăm că flagelul corupției în toate sectoarele de activitate constituie un risc la adresa securității naționale care generează neîncrederea cetățenilor în principalele instituții ale statului și în factorii politici de decizie, afectează relațiile sociale, subminează fundamentele democratice ale societății și credibilitatea statului pe plan internațional. Pe parcursul anilor factorii de risc care au creat această stare pot fi identificați ca: ingerința factorilor politici asupra instituțiilor statului, în special a sistemului judecătoresc și cel al procuraturii; aplicarea defectuoasă și cu

rea intenție a cadrului normativ; practicile judiciare neuniforme; practica penală precară de investigare și sancționare.

Prin urmare, atașamentul pentru apărarea statului de drept și a democrației, independența justiției, lupta împotriva corupției constituie un deziderat al prezentului și viitorului.

Comunicăm că acest imperativ este congruent și cu Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025, dar și cu obiectivele care urmează a fi atinse în contextul noului parcurs european al Republicii Moldova.

Astfel, obiectivul cheie pe domeniul „Justiție și anti-corupție” îl constituie eradicarea factorilor de corupție și a abuzurilor din sistem și asigurarea unei justiții de calitate, eficiente și transparente cu actori independenți, imparțiali, responsabili, integri și profesioniști, ceea ce constituie o așteptare legitimă a întregii societăți și o condiție esențială pentru dezvoltarea cu adevărat a unei societăți democratice în care supremația legii și respectarea drepturilor și a libertăților omului reprezintă valori supreme garantate.

În același timp, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 386/2020, Strategia este un document de politici publice care definește și planifică o politica pe un termen lung (6-10 ani). Prin urmare, la definitivarea documentului se va indica termenul pentru care sunt stabilite realizarea obiectivelor dar și actul prin care va fi adoptată Strategia.

Adițional, deși potrivit proiectului monitorizarea implementării Strategiei și coordonarea interinstituțională îi revine Consiliului Suprem de Securitate, iar autoritățile administrației publice centrale vor informa cu privire la punerea în aplicare, documentul nu stabilește alte aspecte ale monitorizării, precum ar fi un calendar clar. În context, se propune detalierea mecanismului de monitorizare și raportare.

Stanislav COPETCHI
Secretar de stat

Digitally signed by Copetchi Stanislav
Date: 2023.10.23 14:26:19 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

25.10.2023 nr. 05-02/25

La nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023

Referitor la proiectul Strategiei securității naționale
a Republicii Moldova

Aparatul Președintelui
Republicii Moldova
e-mail: css@prm.md

Cu referință la solicitarea nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023, Ministerul Finanțelor a examinat, în limita competențelor funcționale, *proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova* și comunică următoarele.

Fiind autoritatea responsabilă de efectuarea expertizei financiare, și anume de evaluarea cheltuielilor pentru realizarea noilor reglementări și de semnalarea deficiențelor cu caracter financiar, prognozând consecințele în domeniul financiar, Ministerul Finanțelor recomandă ca în procesul de realizare a Strategiei, autoritățile responsabile să țină cont de etapele de implementare, să prezinte propuneri în cadrul procesului bugetar, precum și să fie în conexiune cu cadrul normativ al finanțelor publice.

Secretar general al ministerului

Digitally signed by Roșca Dina
Date: 2023.10.26 10:58:59 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Dina ROȘCA

Executor:
Mircea Catirău
tel.: (022) 26 27 27

Banca Națională a Moldovei

Nr. 28-01106/6/5805

03.11.2023

Lilia TONU, Secretar general adjunct
Aparatul Președintelui Republicii Moldova
Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 154
MD-2073, mun. Chișinău

Stimată doamnă Tonu,

Cu referire la proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, transmis pentru examinare prin scrisoarea nr. 2/2-05-1284 din 12 octombrie 2023, Banca Națională a Moldovei, în limitele competenței sale, vă comunică următoarele.

Măsurile stabilite de proiectul Strategiei la pct. 26 în vederea asigurării ordinii publice, în special, cele care vizează obiectivul de combatere a criminalității organizate, crimelor economice, inclusiv a corupției (pct. 26.1, 26.2, 26.5. și 26.6 din proiect), vin să remedieze, în mare parte, principalele amenințări identificate, cum ar fi, operațiunile de tip hibrid realizate în scopul subminării ordinii interne, corupția și practicile cleptocratice, criminalitatea transfrontalieră, etc. Totodată, pentru atingerea obiectivului propus, considerăm că acestea ar beneficia de o clarificare și suplimentare, după cum urmează.

La subpct. 26.5, acesta ar trebui să reflecte fără ambiguitate instituția responsabilă de identificarea amenințărilor, inclusiv transfrontaliere, a tendințelor și tipologiilor de spălare a banilor și finanțării terorismului, în baza informației financiare recepționate de la entitățile raportoare potrivit Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului - Serviciul prevenirea și combaterea spălării banilor. În context, considerăm necesară evidențierea competențelor de analiză financiară ale acesteia: *"26.5 Întărirea capacității administrative a instituției responsabile de analiza operațională și strategică a informației financiare și de combaterea spălării banilor în vederea identificării amenințărilor transfrontaliere și a fluxurilor financiare aferente crimei organizate"*. De asemenea, având în vedere că autoritatea în cauză nu a fost inclusă

în lista de distribuție, recomandăm consultarea opiniei acesteia pe marginea proiectului Strategiei.

La fel, sugerăm completarea subpct. 26.6 din proiectul Strategiei pentru a reflecta și necesitatea îmbunătățirii investigațiilor financiare: *"26.6 Întărirea capacităților instituțiilor responsabile de efectuarea investigațiilor financiare, precum și de confiscarea și recuperarea activelor ilicite"*. Această măsură rezultă din recomandarea Comitetului MONEYVAL care remarcă că este necesară o îmbunătățire a resurselor și capacităților naționale de efectuare a investigațiilor financiare și de utilizare mai eficientă a informațiilor financiare diseminate de Serviciul prevenirea și combaterea spălării banilor (experți financiari, contabili criminaliști, echipament și soluții IT).¹

De asemenea, propunem introducerea unor măsuri noi orientate spre protejarea sistemului financiar împotriva imixtiunilor externe, precum și creșterea rapidității urmăririi penale a cazurilor aferente crimei organizate, economice și corupției:

- Protejarea sistemului financiar de fluxurile financiare ilicite care vin să exploateze și submineze interesele Republicii Moldova și ale statului de drept, precum și îmbunătățirea transparenței activelor financiare;
- Consolidarea regimului de sancțiuni financiare care au scopul minimizării impactului influențelor externe și corupției interne;
- Îmbunătățirea calității și reducerea duratei urmăririi penale a cazurilor care implică crima organizată, crimele economice și corupția;
- Creșterea nivelului de conștientizare în rândul mediului de afaceri privind riscurile de implicare (involuntară) și facilitare a activităților ilicite ale grupurilor criminale.

Cu respect,

Octavian ARMAȘU
Guvernator

Digitally signed by Armașu Octavian
Date: 2023.11.03 14:21:50 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Tel: (022) 822-253

¹ Recomandarea c), Rezultatul imediat 6, pagina 47 din Raportul Moneyval de evaluare a Republicii Moldova: <https://rm.coe.int/moneyval-2019-6-5th-round-mer-repmoldova/168097a396>.

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

VICEPRIM-MINISTRU

Nr. 04-78-~~11173~~
la nr.2/2-05-1284 din 12.10.2023

Chișinău

19 octombrie 2023

Aparatului Președintelui Republicii Moldova
e-mail: css@prm.md

Ca urmare a examinării *proiectului Strategiei securității naționale a Republicii Moldova*, în limita competențelor instituționale, comunicăm despre susținerea conceptuală a acestuia.

Totodată, în procesul de definitivare a proiectului strategiei recomandăm ghidarea după cerințele statuate în pct.8 al Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 *cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*, prin ajustarea textului documentului și structurarea acestuia conform rigorilor stabilite.

În subsidiar, menționăm necesitatea revizuirii proiectului prin prisma regulilor de tehnică legislativă, pentru asigurarea conformității cu prevederile art.24 din Legea nr.100/2017 *cu privire la actele normative*.

Adițional, în cazul survenirii unor elemente noi care vor avea tangență cu tematica transnistreană sau cu procesele de reintegrare a țării, solicităm consultarea opiniei Biroului politici de reintegrare.

Viceprim-ministru

Oleg SEREBRIAN

Ex: Ivan Turcan,
tel.: (022) 250 378.

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 162

E-mail:
reintegrare@gov.md

MINISTERUL APĂRĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

șoseaua Hîncești, 84, MD-2021, mun. Chișinău
Tel. +373 22 25-20-70; Fax. +373 25-22-93
e-mail: cancelariama@army.gov.md; web: www.army.md

Nr. 11/1519 din 24.10.2023
La nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023

**Aparatul Președintelui
Republicii Moldova**

Prin prezenta, cu referire la examinarea proiectului Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, prezentat de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova, drept urmare a ședinței Consiliului Suprem de Securitate din 11 octombrie 2023, Ministerul Apărării prezintă alăturat propunerile relevante domeniului său de responsabilitate.

Anexă, menționată, pe 6 file.

Secretar de stat

Digitally signed by Mija Valeriu
Date: 2023.10.25 11:16:47 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Valeriu MIJA

Ex. Tatiana Anton
tel. 022 25-24-38
tatiana.anton@army.md

Propunerile Ministerului Apărării la proiectul Strategiei securității naționale (SSN) a Republicii Moldova

De principiu:

În fond susținem proiectul înaintat de către autor și constatăm că de la ultima consultare a proiectului în cadrul Grupului de lucru interdepartamental, acesta a fost modificat substanțial printr-o abordare inovativă, asemănătoare celor utilizate în strategiile occidentale. În același timp, în acest domeniu extrem de important cum este securitatea națională, considerăm că, există și lacune, generate de o multitudine de acte legislative¹ și documente de politici în domeniul vizat, care în unele cazuri se dublează și conțin reglementări contradictorii.¹ În acest context, precum și pentru realizarea viziunii Președintelui Republicii Moldova, a aspirațiilor declarate, a principiilor realizării intereselor naționale de securitate (pct.8), considerăm necesar de a fi efectuate completări în proiectul Strategiei securității naționale ce vor permite perfecționarea documentelor de politici și actelor normative privind sistemul național de securitate.

De conținut:

În contextul modificării cadrului normativ în domeniu apărării și asigurării modificărilor propuse cu documente strategice în baza cărora se realizează planificarea apărării, propunem în tot textul strategiei înlocuirea sintagmei „Armata Națională”, „armata” (în toate formele gramaticale) cu sintagma „Forțele Armate”. Toate structurile de forță armată în țările democratice se autoidentifică după noțiunea de „Forțele Armate”, care în forma sa clasică înglobează forțele sale militare, de obicei forțele terestre, forțele aeriene, forțele navale, forțele speciale, etc. Compoziția specifică a forțelor armate depinde de definiția legală din fiecare țară. Ținând cont de aspirațiile europene ale Republicii Moldova tindem spre dezvoltarea unor forțe militare rezistente, eficiente și interoperabile cu forțele armate ale partenerilor actuali și pentru parteneriate viitoare, propunem modificarea respectivă.

La Capitolul „Viziunea Președintelui Republicii Moldova”

- se propune descrierea expresă a „Conceptului de reziliență”, precum a fost anunțat inițial că, consolidarea rezilienței este elementul central pentru aproape toate direcțiile de acțiune, care va necesita un efort conjugat la nivel de stat. În proiectul actual conceptul apare în forma dispersată. Observăm că proiectul menționează fragmentar aspectele rezilienței la Capitolul „Viziunea Președintelui Republicii Moldova”, paragraful „Aspirații” și la Capitolul V „Metode și direcții de acțiune pe domenii de securitate”.

- se salută excluderea paragrafelor privind „profilul de securitate”, „noțiunilor de amenințare, risc și vulnerabilitate”, ș.a., care deviau de la structura clasică a unei strategii de securitate. Totodată subliniem că unele prevederi necesită a fi menținute în SSN deoarece sunt dictate de prevederile cadrului normativ al Republicii Moldova. Astfel, în temeiul prevederilor art.36⁴ din Legea nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională, alin. (2) strategia securității naționale a Republicii Moldova cuprinde și „definirea obiectivelor naționale de securitate”. O viziune clar definită pentru securitatea națională, articulată într-o politică de

---

¹ Republica Moldova dispune de un sistem privind asigurarea securității naționale, sistem care conține, pe lângă Strategia securității naționale și alte documente de politici sectoriale în domeniul securității naționale, reglementări juridice privind organizarea și funcționarea elementelor componente ale sistemului: Constituția Republicii Moldova, Legea nr.618/1995 securității statului, Legea nr.619/1995 privind organele securității statului, Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională, Legea nr.215/2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, etc.

securitate națională incluzivă și transparentă definită prin obiective naționale de securitate, face parte din măsurile tipice ale controlului civil democratic al forțelor armate.

În varianta actuală a proiectului obiectivele naționale de securitate sunt parțial oglindite la Capitolul „Viziunea Președintelui Republicii Moldova”, paragraful „Aspirații” (pag.3) și „De la viziune la realitate” (pag.5-7). Propunem menționarea expresă a acestora pentru toate domeniile de securitate. Pentru domeniul **apărării naționale și securității militare** obiectivul național de securitate este cel de pe pag. 3: – „vom dezvolta un sector profesionist de apărare și securitate națională, modern și finanțat în mod adecvat, capabil să asigure nevoile naționale largi de securitate”.

La paragraful „De la viziune la realitate” (pag.5):

- se salută identificarea necesității de creștere a investițiilor în sectorul de apărare. Însă, în redacția actuală a strategiei aceasta rămâne la nivel declarativ, fără o viziune clară ce ar presupune acest angajament. Modelul de finanțare propus „în corespundere cu intensitatea amenințărilor” a fost aplicat în ultimii 30 de ani, fiind contraproductiv pentru sectorul de apărare, ducându-l la stagnare, inclusiv din cauza imposibilității achizițiilor multianuale a echipamentelor speciale/militare. În cazul unor pericole militare, investițiile imediate nu pot asigura imediata capacitate de apărare națională și nu vor produce efecte scontate pentru a face față acestor amenințări. Creșterea capacității de apărare a Forțelor Armate se recomandă a fi graduală și permanentă prin dotarea forțelor, instruirea acestora pentru misiunile stabilite, operaționalizarea acestora, etc., ce ar permite o predictibilitate în dezvoltarea capabilităților necesare pentru a contracara provocările în permanentă schimbare.

- se propune indicarea aspectului instantaneu și gradual al finanțărilor în acest domeniu, prin inserarea pe pag. 5 după cuvintele „Republica Moldova” a următoarei sintagme: „își va dezvolta Forțele Armate moderne, suficient echipate, bine pregătite și interoperabile cu partenerii. Pentru a proteja în mod adecvat țara, forțele armate vor fi finanțate conform necesităților asigurării permanente a suficienței defensive a statului. Acest deziderat va fi asigurat prin creștere treptată a bugetului și investițiilor în sectorul de apărare cu cel puțin 0,2% din PIB anual până la atingerea unei medii europene. Totodată, Forțele Armate trebuie să aibă o structură și sistem de instruire inovator și flexibil, adaptat la toate nivelurile (strategic, operațional și tactic), inclusiv din prisma lecțiilor războiului din Ucraina. De asemenea, în colaborare strânsă cu partenerii vor fi consolidate parteneriatele de cooperare bilaterale și cu organizațiile regionale și internaționale.”

- se propune ca prevederile cu privire la dialogul cu partenerii și organizații (cinci aliniate de pe pag.7,) să fie redactate în următoarea ordine de idei:

1. cooperarea cu UE (pag. 7, alin. 1, prima propoziție să fie urmată de ultimul aliniat pe această pagină, căci tot face referință la UE);

2. cooperarea cu România;

3. cooperarea cu Ucraina;

4. cooperarea cu SUA;

5. cooperarea cu restul țărilor, se propune enumerarea țărilor în ordine alfabetică pentru a evita careva incomodități cu partenerii (pag. 7, alin.1, propoziția „Totodată, vom aprofunda parteneriatele în domeniu);

6. cooperarea cu NATO, se propune să fie redată într-un mod mai larg referindu-se la o cooperarea multilaterală și multidimensională: științifică, politică, de diplomatie publică, cibernetică, de informare a publicului, combaterea terorismului, informații, de dimensiune de gen, distrugere pesticidelor, reformă sectorului de securitate și apărare, instruire, etc.,

deoarece referirea doar la un sector, neglijând celelalte sectoare poate distorsiona imaginea Alianței și aportului acesteia în susținerea și dezvoltarea Republicii Moldova.

La Capitolul I "Introducere", după pct.4 de completat cu puncte noi 5 și 6, expuse cu următorul cuprins:

„5. La elaborarea și implementarea politicii de securitate națională, Republica Moldova va respecta normele, principiile și angajamentele juridice internaționale universal recunoscute consacrate în documentele Organizației Națiunilor Unite, Organizației pentru Securitate și Cooperarea în Europa și Consiliul Europei, Uniunii Europene, și va contribui la pacea internațională și securitatea comprehensivă și multidimensională, bazată pe valori democratice, drept și justiție.

6. Securitatea națională a Republicii Moldova este asigurată de cetățenii săi, comunitățile și organizațiile acestora, Președintele Republicii Moldova, Parlamentul Republicii Moldova, Guvernul Republicii Moldova, Forțele Armate ale Republicii Moldova, poliția, autorități publice de informații și securitate, autoritățile administrației publice centrale și locale, alte instituții semnificative pentru securitatea națională.”

La Capitolul II „Interese și principii de securitate”

- la pct. 6 se propune ca conținutul subpct. 6.5. „Asigurarea păcii” și subpct. 6.9 „Contribuția la pacea și stabilitatea din zona Mării Negre” a fi substituit cu singur subpct. cu următorul cuprins: „Consolidarea păcii și stabilității în regiune, incluziv în Bazinul Mării Negre.”

- conținutul pct. 7, se propune să fie substituit cu următorul cuprins: „**Principiile** politicii de securitate națională sunt repere care ghidează efortul organelor abilitate în domeniul securității statului pe plan intern, precum și în relația cu parteneri externi.”

- conținutul pct. 8.1. se va substitui cu următorul cuprins: „Predictibilitate. Politica de securitate națională se bazează pe coerență și pe transparență în ceea ce privește conținutul intereselor naționale de securitate, precum și pe caracterul pașnic de promovare și apărare a acestora. Republica Moldova urmărește să fie un actor predictibil și responsabil în raporturile cu parteneri externi.”

Sintagmele „și de apărare” din pct. 7 și 8.1 au fost excluse deoarece aspectele politicii de apărare vor fi desfășurate și explicate cu lux de amănunte în Strategia Națională de Apărare.

La capitolul III „Mediul de securitate”

- conținutul ultimei propoziții din pct. 11.1 se propune să fie substituit cu următorul cuprins: „O potențială diminuare a independenței și reducere a suveranității Ucrainei ca un rezultat ipotetic al înfrângerii militare, reprezintă o amenințare cu un risc foarte înalt pentru existența și supraviețuirea Republicii Moldova ca stat independent, suveran și democratic.”

La capitolul IV „Amenințări, riscuri și vulnerabilități de securitate”

- conținutul pct. 19.7. se propune să fie substituit cu următorul cuprins: „Dependența excesivă (asimetrică) a producătorilor agricoli autohtoni față de piața Federației Ruse”.

La capitolul V „Metode și direcții de acțiune pe domenii de securitate”:

- măsurile prezentate la pct. 25.1-25.9 sunt prea detaliate pentru acest nivel de strategie, ele se vor regăsi în Strategia Națională de Apărare, iar unele chiar în Strategia Militară. De, asemenea, se propune completarea sintagmei la pct. 25 „apărării naționale” cu

cuvintele „și securității miliare”, ce ar oglindi relația de congruență dintre securitatea militară și apărare și asigura consecutivitatea logică a eforturilor în acest domeniu, dat fiind faptul că securitatea reprezintă componentă esențială, în planificarea apărării naționale, precum și ar reglementa responsabilitatea Ministerului Apărării pentru asigurarea securității militare a statului.

Se recomandă ca conținutul pct. 25 să fie substituit cu următorul cuprins:

„25. În cadrul măsurilor de asigurare a **apărării naționale și securității militare** se prevede:

25.1.1. Dezvoltarea potențialului de apărare a Republicii Moldova astfel încât Forțele Armate să devină moderne, profesioniste, atractive și asigurate multilateral, înzestrate cu infrastructură, echipament și tehnologii.

25.1.2. Pregătirea și integrarea graduală a țării în structurile și inițiativele de apărare ale Uniunii Europene.

25.1.3. Adaptarea documentelor de politici, actelor normative în domeniu, structurii sistemului național de apărare, sistemului de instruire, în baza lecțiilor învățate din agresiunea militară a Federației Ruse împotriva Ucrainei.

25.1.4. Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova prin securizarea creșterii graduale a alocărilor bugetare pentru apărare națională (minimum 0,2 % din PIB anual) către 2030.

25.1.5. Extinderea dialogului cu armatele altor state, organizațiile internaționale și dezvoltarea parteneriatelor funcționale, inclusiv strategice, și reciproc avantajoase pe domeniul apărării naționale și securității militare:

A. Avansarea și consolidarea cooperării politico-militare cu NATO.

B. Aprofundarea parteneriatului privilegiat strategic multidimensional cu România, precum și menținerea și consolidarea parteneriatului cu Ucraina.

C. Dezvoltarea și aprofundarea parteneriatelor cu Cehia, Estonia, Franța, Germania, Italia, Lituania, Letonia, Polonia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Spania, Statele Unite ale Americii, Suedia, Turcia, Țările de Jos.

25.1.6. Respectarea angajamentului de a spori contribuția la securitatea și pacea internațională și afirmarea țării în calitate de factor de stabilitate.”

Totodată, propunem ajustarea a tuturor direcțiilor de acțiune pentru a asigura flexibilitate în realizarea acestei strategii, mai ales din considerentul că mediul de securitate este în permanentă schimbare.

- conținutul pct.26.8, se propune a fi substituit cu următorul cuprins: „Paza și securizarea frontierei de stat în vederea prevenirii, combaterii și contracarării migrației ilegale, a traficului de persoane și de armament, a contrabandei, precum și tentativelor de agresiune armată”.

- conținutul pct. 33.4. se propune a fi substituit cu următorul cuprins: „Participarea la misiunile internaționale de menținere a păcii sub egida Organizației Națiunilor Unite, Uniunii Europene, OSCE, NATO.”

La Capitolul VI ”Dispoziții finale”:

- conținutul pct.34, se propune a fi substituit cu următorul cuprins:

„Strategia securității naționale servește drept bază pentru elaborarea:

1. Legii cu privire la securitatea națională.

2. Modificărilor documentelor de politici în domeniul securității și apărării naționale.

3. Amendamentelor la actele normative ce stabilesc statutul, modul de organizare și de funcționare a organelor care fac parte din sistemul securității naționale, armonizate cu prevederile noii Legi cu privire la securitatea națională.”

Legea securității statului, Legea privind organele securității statului și prevederile legale ce vizează componentele de bază ale securității naționale (politica internă și externă, apărare națională, economie, ordine publică, frontiera de stat, social, cultural, sănătate, protecția mediului, educație și știință și alte domenii ce au scop asigurarea securității naționale) se recomandă să se transforme în una singură, intitulată Legea securității naționale, care, în conținutul său material, trebuie să dezvolte Strategia securității naționale, să stabilească cu claritate elementele de bază ale sistemului național de securitate: sarcinile (obiectivele), entitățile și mijloacele ce asigură securitatea națională, principalele prevederi privind menirea fiecărei componente (politica, apărare națională și securitatea militară, economie, ordine publică, etc.) la asigurarea securității naționale. Legea securității naționale urmează să definească cu mai multă precizie și claritate sistemul securității naționale și, în funcție de reglementările constituționale, trebuie să stabilească misiuni, competențe și responsabilități fiecărui element component al sistemului.

Documentele de politici din domeniul securității naționale trebuie să fie elaborate în temeiul Legii securității naționale.

Odată cu proiectul noii Legi privind securitatea națională va trebui pregătit un șir de amendamente la actele normative care reglementează structura sistemului național de apărare, organizarea și funcționarea Ministerului Apărării, Forțelor Armate, Ministerului Afacerilor Interne, Inspectoratului General de Carabinieri, Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, Poliției, Serviciului de Informații și Securitate, a altor autorități publice și formațiuni paramilitare.

- conținutul pct.36 se propune a fi expus cu următorul cuprins: „Coordonarea aplicării unitare și monitorizarea implementării Strategiei securității naționale de către Guvern, ministerele și celelalte autorități publice cu atribuții în domeniul securității naționale se va realiza de către Consiliul Suprem de Securitate. Guvernul, autoritățile administrative autonome față de Guvern vor informa Consiliul Suprem de Securitate cu privire la aplicarea și implementarea Strategiei. Președintele Republicii Moldova va informa Parlamentul despre progresele atinse în realizarea practică a Strategiei securității naționale.”

Având în vedere că statutul, atribuțiile Președintelui Republicii Moldova și raporturile acestuia cu Parlamentul sunt reglementate de Constituția Republicii Moldova (art.77, art.84, art.87), considerăm ca Președintele Republicii Moldova adresează Parlamentului mesaje de informare cu privire la principalele probleme ale națiunii, cum este securitatea națională - progresele atinse în realizarea practică a Strategiei naționale de securitate.

Fiind definite toate problemele ce țin de Strategia securității naționale, va fi nevoie de un nou Regulament al Consiliului Suprem de Securitate/Consiliului Suprem de Apărare, stabilindu-i cu mai multă precizie structura, funcțiile și competențele pe care trebuie să le dețină.

---

¹ Strategia securității naționale este un document de politici, menirea căreia este reglementată de Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională și Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative. Documentele de politici, fără a fi acte normative, sânt instrumente de decizie care abordează problemele existente într-un anumit domeniu, care definesc căile de soluționare a problemelor respective și descriu impactul așteptat asupra statului și societății. Documentele de politici pot prevedea elaborarea proiectelor de acte normative (art.24 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative).

De asemenea este de menționat că cadrul normativ în vigoare oferă două modalități de implementarea a strategiei. Prima modalitatea este aplicată pentru strategiile publice, acestea se implementează cu ajutorul programelor¹, planul de acțiuni constituind partea a acestuia împreună cu partea descriptivă. A doua modalitate se referă în exclusivitate la Strategia Securității Naționale și este stabilită prin Legea cu privire la apărarea națională, ce condiționează că urmare a aprobării strategiei securității naționale se

---

vor elabora consecutiv strategia națională de apărare, iar ulterior strategia militară. Așadar, implementarea SSN poate fi asigurată prin elaborarea/revizuirea strategiilor subsecvente în domeniile vizate de SSN. Decizia privind modalitatea cea mai optimă de implementare a SSN, considerăm că aparține autorului.

Normele din Constituția Republicii Moldova reglementează în mod direct contribuția, drepturile și îndatoririle cetățenilor, organizațiilor acestora și autorităților publice în aspectele securității naționale (art.1 alin.(1), art.(2) alin.(2), art.8 alin.(2), art.11, art.54 alin.(2), art.56, art.57, art.66, art.72, art.77, art.84, art.87, art.108, etc.).

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE
AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND EUROPEAN INTEGRATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Str. 31 August 1989 80, MD-2012 Chișinău • Tel: (373 22) 233940 • Fax: (373 22) 232302 • <http://www.mfa.gov.md>

Nr. DM/2/360/12629 din 01 noiembrie 2023

Aparatul Președintelui
Republicii Moldova

Ref: avizul MAEIE privind proiectul Strategiei Securității Naționale

Prin prezenta, cu referire la scrisoarea Aparatului Președintelui Republicii Moldova nr. 2/2-05-1284 din 12 octombrie 2023, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în limita competențelor sale funcționale, prezintă următoarele comentarii și propuneri asupra proiectului Strategiei Securității Naționale.

Cu titlu de comentariu general menționăm că mai multe elemente din proiectul strategiei se înscriu în prioritățile setate în Agenda de asociere RM - UE pentru anii 2021 - 2027, precum și se regăsesc printre întrebările Comisiei Europene aferente capitolului 31 Politica externă, de securitate și apărare pentru Pachetul de extindere al Comisiei Europene pentru anul 2023. De asemenea, adoptarea Strategiei securității naționale este prevăzută în proiectul Planului național de acțiuni pentru aderarea la UE pentru anii 2024 - 2027, la capitolul 31 Politica externă, de securitate și apărare.

Subiectul elaborării Strategiei securității naționale a fost abordat frecvent în cadrul dialogului politic RM - UE, UE exprimând-și interesul de a fi implicată în procesul de elaborare.

Consecutiv, sunt propuse următoarele modificări/completări:

1. La compartimentul *Viziunea Președintelui* pg.6 al. 3 se propune înlocuirea sintagmei *dosar important* cu sintagma *obiectiv important* și completarea frazei .... soluționare a conflictului transnistrean de cât cea pașnică... cu fraza "*soluționarea conflictului transnistrean de cât cea pașnică, prin negocieri*".
2. În același aliniat se vorbește despre extinderea beneficiilor apropierei Republicii Moldova de UE și pentru *cetățenii noștri care locuiesc pe malul stâng al râului Nistru*. Având în vedere că pe acest teritoriu locuiesc/vor locui/se vor afla, în virtutea diferitor circumstanțe, și cetățeni străini, se propune: a) completarea cu sintagma "*dar și pentru toți cei ce*", cu următoarea redacție finală: "*Dorim să extindem toate beneficiile apropierei Republicii Moldova de UE și pentru cetățenii noștri, dar și pentru toți cei care locuiesc pe malul stâng al râului Nistru*" sau b) înlocuirea sintagmei "*cetățenii noștri*" cu "*toți locuitorii regiunii transnistrene*".
3. Excluderea sau reformularea propoziției "*În acest scop, ne propunem să acționăm ca stat membru de facto al UE*" (pagina 7). Formula dată este una ambițioasă și ar putea să nu corespundă acțiunilor reale ale Republicii Moldova din cauza resurselor limitate care

vor genera constrângeri. Anticipăm că Republica Moldova va putea selecta doar acele acțiuni în privința cărora va acționa ca un stat membru de facto al UE (e.g., detașarea echipelor de salvatori, participarea la misiunile civile ale UE, alinierea la agenda UE pentru combaterea schimbărilor climatice). O formulă posibilă ar fi ” *În acest scop, ne propunem să acționăm tot mai mult ca stat membru de facto al UE*”

4. Formula ”*misiunile civile UE de gestionare a crizelor*” urmează să fie substituită cu formula ”*misiunile și operațiunile UE în cadrul Politicii de securitate și apărare comune*” (pagina 7). UE are atât misiunile cit și operațiunile, atât civile, cât și cele militare. Republica Moldova a participat și și-a exprimat interesul pentru participare la misiunile și operațiunile militare ale UE (e.g. Misiunea UE de instruire în Mali, Misiunea UE de parteneriat militar în Niger, Operațiunea ALTHEA în Bosnia și Herțegovina).

5. La pct. 6.7 (pagina 9) formula ”*Aderarea deplină la UE*” urmează să fie substituită cu formula ”*Aderarea la UE*”. Există o singură procedură de aderare la UE. Nu există o procedură separată de aderare deplină.

6. La punctul 10.1. având în vedere intensificarea competiției între marile puteri, propunem înlocuirea sintagmelor ”*contracararea încălzirii globale, combaterea pandemiilor, lupta împotriva terorismului transnațional*” cu „*lupta împotriva încălzirii globale, prevenirea, pregătirea și răspunsul la pandemii, contracararea terorismului transnațional și ...*”.

7. La punctul 18 privind riscurile la adresa RM accentuăm că un subiect important al dialogului și cooperării în domeniul securității cu UE, SUA și NATO este combaterea amenințărilor chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN) și proliferării armelor de distrugere în masă (WMD). Acestea au documente de politici dedicate exclusiv gestionării problematicei CBRN și WMD și au încurajat și Republica Moldova să aprobe un asemenea document. Respectiv, a fost elaborat proiectul Programului național de atenuare a riscurilor CBRN și neproliferare a WMD. Potrivit legislației naționale privind documentele de politici, acesta ar trebui să derive din Strategia Securității Naționale și să contribuie la implementarea acesteia.

În acest sens se propune completarea p. 18 cu următorul text:

” *Au crescut riscurile de ordin chimic, biologic, radiologic și nuclear (CBRN), al proliferării armelor de distrugere în masă (WMD) și materialelor de producere a acestora. Acestea sunt agravate de agresiunea declanșată de Rusia împotriva Ucrainei, încălcarea angajamentelor asumate în cadrul tratatelor și convențiilor internaționale în domeniul neproliferării, precum și de progresul tehnologic. În același context se înscriu diversificarea și multiplicarea fenomenelor de criză, creșterea pericolului proliferării și comerțului ilicit cu materiale CBRN, a tehnologiilor, precum și a armamentelor și mijloacelor letale neconvenționale, accesului neautorizat la acestea.*”.

8. Punctul 18.4. Atacuri cinetice sau digitale de către actori statali externi asupra infrastructurii critice de completat cu sintagma ”*actori statali*” cu ”*non-statali*”.

9. La p. 24 privind direcțiile de acțiune se propune completarea cu următorul text: ”*Consolidarea capacităților naționale pentru atenuarea riscurilor chimice, biologice,*

radiologice și nucleare (CBRN) și combaterea proliferării armelor de distrugere în masă și materialelor de producere a acestora, dezvoltarea cooperării cu partenerii internaționali în domeniu”.

10. La punctul 28.7. se propune completarea listei de țări menționate cu ”Turcia”.

11. Capitolul reintegrarea țării p.29.1. Până în prezent unul din subiectele de discuții cu partenerii străini și în formatele de negocieri ca și obiectiv al Republicii Moldova pe domeniul reintegrării era înlocuirea contingentului de pacificare cu o misiune civilă internațională fără a fi specificat locul dislocării acesteia. În acest sens, se propune excluderea sintagmei *“de-a lungul liniei administrative”*, terminologia dată neavând o definiție clară chiar și în actele și documentele juridice ce se referă la conflictul transnistrean și expunerea punctului în următoarea redacție: *“Acțiuni diplomatice pentru transformarea mecanismului de pacificare existent într-o misiune civilă internațională”*.

12. La punctul 29.2. se propune utilizarea terminologiei deja consacrate în domeniu cum ar fi *evacuarea armamentului și distrugerii munițiilor*, utilizată în actele juridice, inclusiv în documente internaționale. Astfel se propune expunerea acestuia în următoarea redacție: *“Acțiuni diplomatice în vederea finalizării procesului de evacuare a munițiilor și distrugerea acestora la necesitate”*.

13. Una din mesajele constante comunicate de partenerii externi ține de necesitatea elaborării unei viziuni a Republicii Moldova cu privire la reglementarea conflictului transnistrean. Conștientizând sensibilitatea asumării unui astfel de angajament, considerăm, totuși, important de a include în Strategie o referință la necesitatea viziunii de reglementare. Astfel, punctul 29.3. poate fi redat în următoarea redacție: *“Elaborarea și implementarea acțiunilor în vederea reglementării cuprinzătoare a conflictului transnistrean, precum și crearea premiselor de reintegrare graduală a regiunii transnistrene în spațiul economic, informațional, politic, social și cultural al Republicii Moldova”*

14. La punctul 33.1 (pagina 21) formula *“misiunile civile ale Uniunii Europene pentru gestionarea crizelor”* urmează să fie substituită cu formula *“misiunile și operațiunile UE în cadrul Politicii de securitate și apărare comune”*.

15. Sugerăm reformularea punctul 33.4. după cum urmează *“Participarea la misiunile și operațiunile internaționale de menținere a păcii”*

Digitally signed by Cuc Vladimir
Date: 2023.11.01 11:26:56 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Vladimir Cuc
Secretar de Stat

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

MD 2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 75 tel. (+373-22) 255-830; fax. (+373-22) 255-236, e-mail: mai@mai.gov.md
www.mai.gov.md c/d 210105010370133, Ministerul Finanțelor, Trezoreria de Stat IDNO 1006601000130

Nr. 14/4824 din 25.10.2023
La nr. 2/2-05-1284 din 12 octombrie 2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

Ministerul Afacerilor Interne a examinat proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova și expune următoarele propuneri.

1. La elementul „Viziunea Președintelui Republicii Moldova”, în alineatul 2, sintagma „sector de securitate” se propune a fi substituită cu sintagma „ecosistem de securitate”.

2. După alineatul „Vom promova o societate civilă...”, compartimentul „Viziunea Președintelui Republicii Moldova”, se propune a fi completat cu un alineat nou, cu următorul cuprins: „Vom dezvolta instituții de aplicare a legii și de înfăptuire a justiției pe principiile respectării drepturilor omului, a protejării victimelor și a liberului acces la o justiție independentă”.

3. La compartimentul „Aspirații”, textul „Un stat care asigură nevoile de bază ale cetățenilor săi”, se propune a fi completat cu textul „și în care aceștia se simt în siguranță”.

4. La compartimentul „Provocările: evaluare, implicații și imperative”, în alineatul 6, după textul „...pe piața media”, propoziția se propune a fi completată cu textul „instituții neperformante sau corupte de aplicare a legii”, apoi după text.

5. La compartimentul „De la viziune la realitate”, în alineatul I, după prima propoziție, textul se propune a fi completat cu o propoziție nouă, cu următorul conținut: „Modelul 3C – comunicare, coordonare și colaborare – trebuie să devină regula și standardul național de securitate, printr-o abordare integrată a riscurilor și vulnerabilităților, cu roluri și responsabilități clare atât ale fiecărei instituții, cât și pentru fiecare scenariu în care acțiunile concertate sau complementare sunt necesare.”, apoi după text.

6. Tot la Capitolul I, în pct. 3, cuvântul „organele” va fi substituit cu cuvântul „autoritățile”, pentru aducerea noțiunilor utilizate în proiect în concordanță cu prevederile Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală și ale Legii nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate.

Această propunere este valabilă și pentru subpct. 8.4. din Capitolul II „Interese și principii de securitate”, cuvântul „instituțiile” urmând a fi substituit cu cuvântul „autoritățile”.

7. În pct. 5 din Capitolul II, de rând cu așa valori cum sunt „existența, libertatea, stabilitatea și dezvoltarea țării” se propun a fi incluse și „independența și suveranitatea”, valori expres prevăzute în alin. (1) art. 1 din Constituția Republicii Moldova.

8. La Capitolul III „Mediul de securitate”, subpct. 11.1., denumirea tendinței-cheie „Revenirea războiului de înaltă intensitate în Europa” se propune a fi redenumită în „Războiul din Ucraina”.

9. La subpct. 17.5. din Capitolul IV „Amenințări, riscuri și vulnerabilități de securitate”, textul „Criminalitatea transfrontalieră” se propune a fi substituit cu textul „Criminalitatea organizată și/sau transfrontalieră”.

10. La subpct. 18.5. din același capitol, după cuvântul „instituțiilor”, textul urmează a fi completat cu sintagma „și autorităților”.

Această propunere este valabilă și pentru subpunctele 19.3., 19.4 și 19.13..

11. Denumirea subpunctului 18.10. din același capitol se propune a fi expus în următoarea redacție: „Incendii de proporții”.

12. Subpunctul 18.11. „Proliferarea armelor de distrugere în masă” se propune a fi completat cu textul „și contrabanda cu elemente, componente ale acestora”.

13. Concomitent, pct. 18. se propune a fi completat cu riscuri noi:

„18.13. Criminalitatea transfrontalieră, în special traficul ilicit de arme, droguri și persoane, pe segmentul de frontieră, necontrolat de către autoritățile centrale”.

„18.14. Aflux masiv de persoane strămutate urmare războiului din Ucraina”.

„18.15. Dezvoltarea de manifestări radicale, iredentiste sau extremiste care pot afecta drepturile și libertățile cetățenilor, coeziunea socială sau relațiile interetnice”.

14. La subpct. 19.1. din același capitol, cuvântul „armatei” urmează a fi substituit cu sintagma „Forțelor Armate”, or, potrivit art. 9 alin. (1) din Legea nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională „Forțele destinate apărării naționale sunt Forțele Armate compuse din Armata Națională și Inspectoratul General de Carabinieri”. Această propunere este valabilă și pentru subpunctele 25.1. și 25.3.

15. Subpunctul 19.4. „Sistemul de justiție incomplet reformat” se propune a fi expus în următoarea redacție: „Sistemul de aplicare a legii și de justiție incomplet reformat”.

16. Concomitent, pct. 19 din Capitolul IV se propune a fi completat cu următoarele tipuri de vulnerabilități:

„19.20. Lipsa unui mecanism de gestionare integrată a crizelor, manifestat prin fragmentarea resurselor, competențelor și capacităților limitate capabile să facă față situațiilor de criză”.

„19.21. Lipsa politicilor de personal la nivel național”.

„19.22. Salarizarea, sub media europeană, care încurajează corupția”.

„19.23. Acoperirea insuficientă și integrarea parțială a căilor și nodurilor de comunicații (Tetra/mobile și intranet/în sedii) securizate ale statului”.

17. La punctul 21 din Capitolul V „Metode și direcții de acțiune pe domenii de securitate”, textul „complementară și, dacă este necesar, simultană”, se propune a fi exclus.

18. Ultima propoziție din punctul 23 se propune a fi completată cu textul „scopul final fiind dezvoltarea unei culturi de securitate atât în instituțiile publice, cât și în rândul societății civile din Republica Moldova”.

19. La subpct. 24.2. din același capitol, sintagma „Ordinea publică” se va substitui cu textul „Ordinea și securitatea publică”.

Această propunere este valabilă și pentru pct. 26.

20. Totodată, punctul 24. din Capitolul V se propune a fi completat cu o direcție nouă de acțiune „24.10. Securitatea infrastructurii critice”.

21. Subpunctul 26.1. din același capitol „Armonizarea legislației naționale cu normele europene în domeniul combaterii criminalității financiare, a celei organizate și a corupției”, se propune a fi expus în următoarea redacție: „Reformarea instituțiilor de aplicare a legii în scopul creșterii eficienței și calității serviciilor acestora, având la bază respectarea și protejarea drepturilor cetățenilor”.

22. La subpct. 26.2., după cuvântul „organizate”, propoziția se propune a fi completată cu textul „inclusiv a criminalității cibernetice și a infracțiunilor comise prin intermediul internetului”, apoi după text.

23. Subpunctul 26.3. se propune a fi expus în următoarea redacție: „Dezvoltarea sistemului de protecție civilă în strânsă legătură cu principiile, politicile și prioritățile Uniunii Europene, întru realizarea eficientă a măsurilor de protecție a populației în condiții de situații excepționale”.

24. După subpct. 26.6., se propune completarea compartimentului cu un subpunct nou „Dezvoltarea capacităților și instrumentelor de protejare a persoanelor vătămate și de promovare a campaniilor de prevenire pentru persoanele vulnerabile”.

25. De asemenea, se propune redacția nouă a subpct. 26.8. din același capitol, cu următorul cuprins: „Consolidarea măsurilor de control al frontierei, de prevenire și combatere a migrației ilegale, a traficului de persoane și de armament, a altor forme de criminalitate transfrontalieră, în scopul creșterii gradului de securizare a frontierei de stat”.

Amendamentul propus, are drept scop înglobarea unui spectru mult mai larg al fenomenului criminalității transfrontaliere, pentru a evita limitarea în procesul interpretării normei, precum și o expunere complexă, fără echivocuri.

26. La subpct. 26.11., după cuvântul „operativ” propoziția se propune a fi completată cu textul „prin elaborarea procedurilor și a standardelor aliniate la concepția de ordine publică europeană”, apoi după cuvântul „intervenție” propoziția se va completa cu textul „în timp util”, iar cuvântul „imediată” se va exclude.

27. De asemenea, punctul 26. se propune a fi completat cu măsuri noi, cu următorul cuprins:

„26.13. Dezvoltarea infrastructurii frontierei de stat”.

„26.14. Dezvoltarea controlului comun și patrulării comune cu statele limitrofe”.

„26.15. Crearea și dezvoltarea mecanismului național de gestionare integrată a crizelor”.

28. Se propune completarea Capitolului V cu un punct nou, 34, cu următorul conținut „Asigurarea securității informaționale”, care va conține măsuri privind:

„34.1. Elaborarea soluțiilor tehnice speciale de sporire a fiabilității rețelelor comunicaționale în cazuri critice”;

„34.2 Crearea arhivelor și a stocurilor de documente electronice în vederea depozitării securizate a bazei de date de importanță națională, în conformitate cu regimul de stocare, păstrare și de evidență, stabilit de legislație cu referire la documentul electronic și la semnătura digitală, la registre și la protecția datelor cu caracter personal”;

„34.3. Consolidarea mecanismelor de protecție a datelor personale în vederea eliminării utilizării acestora în scopuri ilicite sau în scopuri politice”;

„34.4. Efectuarea unui schimb securizat și eficient a fluxului de informații, inclusiv a celor clasificate, pe plan intern și extern, în caz de diverse crize ori situații excepționale”;

„34.5. Instituirea mecanismelor eficiente de monitorizare, de control și de implementare în vederea diminuării discrepanțelor și a provocărilor existente, protejării societății de eventuale tentative de dezinformare și/sau de informare manipulative din exterior”.

29. Subpunctul 30.3. din același capitol „Modernizarea bazei tehnice IT a instituțiilor publice” se propune a fi completat cu textul „și implementarea proceselor de protecție și securitate a datelor”.

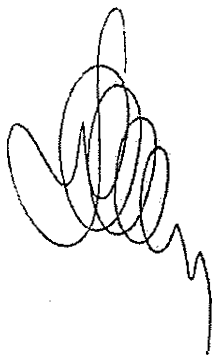
30. Capitolul VI „Dispoziții finale”, se propune a fi completat cu textul: „Securitatea națională depinde de stabilitatea regională, iar cerința strategică pentru stabilitate, nu poate fi realizată fără o economie puternică și o bună guvernare – ambele generatoare de prosperitate socială, cât și prin respectarea cadrului juridic internațional, cunoscând și conștientizând provocările, amenințările și riscurile la care este supusă din exterior, prin diverse fenomene care nu se regăsesc în conținutul dreptului internațional”.

31. Totodată, capitolul „Dispoziții finale”, impune indicarea perioadei de implementare, procedurile de raportare și de monitorizare ale Strategiei, de către autorități.

32. Punctul 34. din proiect prevede că „Strategia securității naționale servește drept bază pentru elaborarea strategiilor de securitate și de apărare sectoriale, acolo unde acestea lipsesc, sau aducerea la zi a documentelor în cauză”.

În acest context, având în vedere art. 11 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, precum și examinând lista de distribuție a proiectului Strategiei securității naționale, Ministerul Afacerilor Interne consideră oportună, prezentarea proiectului spre examinare, inclusiv Cancelariei de Stat, care reprezintă autoritatea publică ce asigură organizarea activității Guvernului, în vederea realizării de către acesta a politicii interne și externe a statului, crearea cadrului general pentru definirea priorităților de activitate ale Guvernului, suportul metodologic și organizatoric pentru sistemul de planificare, elaborare și implementare a politicilor publice de către autoritățile guvernamentale și corelarea propunerilor de politici cu strategiile existente.

Ministru

Adrian EFROS

MD-2004 Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 162.
Tel. 20 45 12; Fax 22 07 48, cancelaria@maia.gov.md; www.maia.gov.md

Nr. 21-03/3354 din 24.10.2023

La nr. 2/2-05-1284 din 13.10.2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

css@prm.md

Examinând în limita competențelor funcționale proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, Vă comunicăm lipsa obiecțiilor și a propunerilor.

Secretar de Stat

Digitally signed by Digolean Andrian
Date: 2023.10.24 16:32:08 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Andrian DIGOLEAN

**MINISTERUL CULTURII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2012 str. Nicolae Iorga nr.21
e-mail: cancelaria@mc.gov.md
web: www.mc.gov.md

**MINISTRY OF CULTURE
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

MD-2012 str. Nicolae Iorga nr.21
e-mail: cancelaria@mc.gov.md
web: www.mc.gov.md

Nr. 07-07/2896 din 27.10.2023
La nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

Prin prezenta, Ministerul Culturii a examinat proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova și în limita competențelor funcționale, comunicăm lipsa obiecțiilor și propunerilor.

Digitally signed by Budeci Ion
Date: 2023.10.27 09:04:33 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ion BUDECI
Secretar de stat

Ex: I. Moisei
Tel. 022 823 819

Nr.03-3371 din 01.11.2023

La nr.2/2-05-1284 din 12.10.2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

Cu referire la proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, reieșind din competențele funcționale, comunicăm următoarele.

Analizând proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, prin prisma prevederilor *Regulamentului cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 și a rigorilor de elaborare a proiectelor de documente de politici publice specificate în *Ghidul metodologic privind integrarea prevederilor Strategiei Naționale de Dezvoltare în documentele de planificare și documentele de politici publice la nivel Național*, aprobat prin ordinul Secretarului General al Guvernului nr. 65/2021, constatăm următoarele.

Nu a fost descrisă legătura cu Strategia națională de dezvoltare 2030 (SND) precum și nu se prezintă cum elaborarea documentului propus asigură atingerea obiectivelor stabilite în SND.

În document sunt descrise direcțiile de acțiune, însă acestea trebuie revăzute și formulate sub aspectul de obiective generale, prin prisma prevederilor pct.8 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.

De asemenea, nu este menționat dacă Strategia corelează cu anumite documente de planificare, documente de politici publice deja elaborate, sau angajamente internaționale.

Urmează a fi stabilită perioada planificată pentru implementarea Strategiei.

Lipsesc procedurile de monitorizare, evaluare și raportare.

Cu referire la *Capitolul V. „Metode și direcții de acțiune pe domenii de securitate”*, secțiunea privind asigurarea securității și rezilienței cibernetice:

Se propune completarea punctului 30.3 „Modernizarea bazei tehnice IT a instituțiilor publice” cu textul „și asigurarea aplicării standardelor de securitate cibernetică în cadrul dezvoltării și/sau procurării software și hardware, precum și a securității lanțului de aprovizionare”.

Pe lângă o bază tehnică modernă, aplicarea unui sistem standardizat și respectarea siguranței lanțului de aprovizionare constituie un factor esențial în asigurarea securității cibernetice a infrastructurii instituțiilor publice.

Se propune de revăzut *punctul 30.5* prin prisma promovării culturii de securitate, a incluziunii și creșterii rezilienței cibernetice a societății prin educație, precum și a oportunităților de dezvoltare a capacităților resurselor umane în domeniul securității cibernetice. Astfel, considerăm oportun de a sublinia, pe lângă organizarea instruirilor la nivelul autorităților administrației publice și instituțiilor de învățământ, încurajarea educației în domeniul securității cibernetice în baza principiilor incluziunii și echilibrului de gen, astfel încât să se asigure oportunități de afirmare și categoriilor subreprezentate. Subliniem că lipsa resurselor umane cu calificări adecvate în domeniul securității cibernetice constituie o preocupare majoră și este esențial de abordat această problemă cu viziune pe termen lung.

Referitor la *punctul 30.6. „Organizarea exercițiilor naționale și internaționale de apărare cibernetică”*, se propune o perspectivă centrată pe consolidarea rezilienței infrastructurilor digitale ale furnizorilor de servicii critice prin realizarea exercițiilor de securitate cibernetică inclusiv la nivel sectorial. Astfel, se propune formula: *„Organizarea exercițiilor de securitate cibernetică la nivel național și sectorial și găzduirea/participarea la exerciții internaționale de apărare cibernetică.”* O oportunitate semnificativă în acest sens pentru Republica Moldova ar fi participarea la exercițiile internaționale de securitate cibernetică *Locked Shields*, organizate anual de Centrul Cooperativ de Excelență pentru Apărare Cibernetică NATO (CCDCOE), exercițiu la care pot participa statele membre și non-membre NATO.

Punctul 30.7. „Aprofundarea dialogului și a cooperării în domeniul cibernetic cu Uniunea Europeană”, urmează a fi revăzut prin includerea sintagmei *„și partenerii de dezvoltare”*. Subliniem faptul că principalii donatori în domeniul de securitate cibernetică din Republica Moldova sunt UE și USAID. Totodată, statul nostru beneficiază de un suport important din partea Guvernului Marii Britanii, precum și de perspectiva aprofundării cooperării cu Regatul Unit.

La *punctul 30.8. „Participarea și/sau alinierea la normele UE în domeniul reglementării tehnologiilor transformative.”*, se propune substituirea termenului *„transformative”* cu noțiunea de specialitate *„emergente și disruptive”*. De asemenea, punctul în cauză poate fi completat printr-o referință la armonizarea cadrului normativ național la prevederile legislației europene în domeniul securității cibernetice.

Concomitent, menționăm că prin Legea nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică, care urmează să intre în vigoare la data de 1 ianuarie 2025, a fost stabilită obligativitatea adoptării unei Strategii naționale în domeniul securității cibernetică. Având în vedere importanța strategică a prevederii în cauză, considerăm oportun reflectarea acesteia în lista măsurilor necesare în domeniul securității cibernetică prevăzute în Strategia Securității Naționale.

Secretar general

Digitally signed by Voicu Ina
Date: 2023.11.01 10:56:26 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ina VOICU

A.Gribinet, 0 22 250 603
A.Cusca, 0 22 250 557

**Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova**

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

**Ministry of Education and Research of
the Republic of Moldova**

MD-2033, Chișinău, 1, Piața Marii Adunări Naționale
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Nr. 04-04/5855 din 03.11.2023
la nr. 2/2-05-1284 din 12 octombrie 2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

Ministerul Educației și Cercetării a examinat proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova și, în limitele competențelor funcționale, informează despre lipsa de obiecții.

Ministru

Dan PERCIUN

Ministerul Energiei
al Republicii Moldova

Nr. 07-1771 din 27 octombrie 2023

La nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

e-mail: css@prm.md

Urmare a examinării proiectului *Strategiei securității naționale a Republicii Moldova*, propunem respectarea criteriilor de elaborare a Strategiei statuate în *Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*, ce presupune o structură exactă, specifică unui document de politici ce are drept scop planificarea strategică a Guvernului, pe termen lung.

Având în vedere că structura proiectului propus nu stabilește obiectivele, indicatorii de monitorizarea și evaluare, autoritățile/instituțiile responsabile pentru atingerea acestor obiective, etc., nu rezultă clar cum vor fi evaluate progresele aferente realizării Strategiei (pct. 36, cap. VI), din care considerente recomandăm autorului o revizuire conceptuală a documentului prin prisma aspectelor de elaborare a unui document de politici publice, având în vizor chiar și structura ediției precedente a *Strategiei securității naționale a Republicii Moldova*, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 153/2011.

Totodată, la cap. I. „*Introducere*”, textul este redat într-un mod general, din care motive considerăm că acest capitol ar trebui să se axeze pe identificarea și importanța problemei, perioada propusă pentru implementarea Strategiei și părțile implicate. De asemenea, în acest capitol, Strategia este prezentată ca un document de „orientare strategică”, creând o incertitudine față de scopul principal al unui document de politici privind stabilirea unor direcții și obiective în mod „exhaustiv”.

La cap. II., denumit „*Interese și principii de securitate*”, sunt stabilite unele principii ale politicii de securitate și apărare, ceea ce creează o confuzie privind rolul acestora, în contextul Hotărârii Guvernului nr. 386/2020, care prevede descrierea expres a problemelor și potențiale acțiuni de prevenire și/sau elucidare a acestora.

În tot textul Strategiei, se propune de înlocuit termenii de „gaze” cu „gaze naturale” și „electricitate” cu „energie electrică”.

Propunem completarea pct. 6 „*Interesele naționale de securitate ale Republicii Moldova*”, cu următorul subpunct:

„6.11. *Asigurarea securității energetice, inclusiv garantarea aprovizionării cu surse de energie neîntreruptă și durabilă pentru susținerea dezvoltării socio-economice și a bunăstării populației.*” Având în vedere importanța asigurării unui flux continuu de energie pentru susținerea funcționării normale a societății și a economiei naționale, cu scopul de a promova utilizarea surselor de energie durabilă și minimizarea vulnerabilității în fața întreruperilor de aprovizionare cu energie, fapt ce contribuie la securitatea și stabilitatea țării.

La pct. 18.4. „*Atacuri cinetice sau digitale de către actori statali externi asupra infrastructurii critice.*” de reformulat după cum urmează „*Atacuri fizice, cinetice sau digitale de către actori statali externi asupra infrastructurii critice naționale și regionale.*”, deoarece urmarea a atacurilor fizice la infrastructura energetică din Ucraina, ar putea fi afectate anumite segmente a infrastructurii comune de transport a energiei electrice, ceea ce ar crea probleme/riscuri considerabile în asigurarea continuă a aprovizionării cu energie electrică a Republicii Moldova.

Se recomandă la pct. 19.11. „*Ineficiența energetică*” de reformulat după cum urmează „*Intensitatea energetică ridicată, cu mult peste media europeană*”, deoarece noțiunea de „*ineficiența energetică*” nu este una uzuală și aceasta poate fi interpretată.

În partea ce ține de cap. V, pct. 28, „*Măsurile de asigurare a securității și rezilienței energetice*”, propunem a fi reformulate și restructurate, după cum urmează:

Pct. 28.1. se propune în redacția „*Consolidarea securității energetice prin creșterea capacităților de interconectare cu statele Uniunii Europene în sistemul energetic european pentru a asigura continuitatea și multiplicarea aprovizionării cu energie și asigurarea rezervelor strategice de combustibil și de gaze naturale.*”, iar pct. 28.2. „*Armonizarea legislației naționale cu normele europene în domeniul energetic.*”, în corespundere cu obiectivele generale ale Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 102/2013, precum și cu proiectul Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2050, aflată în curs de elaborare.

Pct. 28.3 „*Asigurarea unei rezerve strategice de combustibil și de gaze naturale.*” va fi revizuit prin prezentarea acestuia în următoarea redacție:

„28.3. *Asigurarea unei rezerve strategice de gaze naturale, produse petroliere și alți combustibili. Modernizarea și adaptarea infrastructurii energetice naționale pentru transportul de gaze naturale și alte tipuri de combustibili.*”

Pct. 28.5. „*Extinderea capacităților de producție a energiei regenerabile (soare, vânt, biomasă).*” de reformulat după cum urmează „*Modernizarea și extinderea capacităților de producție a energie termice și electrice, inclusiv a capacităților din surse regenerabile (solar, eolian, biomasă, etc.)*”, deoarece vulnerabilitatea descrisă la pct. 19.10. „*Capacitățile autohtone insuficiente pentru generarea energiei electrice și termice.*” se referă și la generarea energiei termice.

Pct. 28.6. „*Implementarea unui program de educație și de conștientizare în domeniul eficienței energetice.*” de reformulat după cum urmează „*Implementarea programelor de eficientizare a consumului de energie, de educație și de conștientizare în domeniul eficienței energetice*”, deoarece reducerea intensității energetice se face prin implementarea măsurilor de eficientizare a consumului de energie.

Pct. 28.7. „*Dezvoltarea și aprofundarea parteneriatului energetic cu România, SUA, Azerbaidjan, Grecia, Ucraina, Bulgaria.*” de reformulat după cum urmează „*Dezvoltarea și aprofundarea parteneriatelor energetice cu statele membre ale Uniunii Europene dar și a Comunității Energetice.*”, deoarece indicarea expres a anumitor țări nu este benefică pentru dezvoltarea de parteneriate cu alte țări.

Considerăm că prevederile de la Pct. 32.7. „*Accelerarea tranziției spre surse regenerabile de energie*” se suprapun cu pct. 28.5. „*Extinderea capacităților de producție a energiei regenerabile (soare, vânt, biomasă).*”, respectiv propunem excluderea pct. 32.7.

Cu referire la titlul cap. VI „*Dispoziții finale*”, propunem a fi reformulat „*Procedurile de raportare*”, având în vedere că în partea finală a Strategiei sunt reflectate aceste aspecte.

Totodată, propunem modificarea textului din pct. 34 „*Strategia securității naționale servește drept bază pentru elaborarea strategiilor de securitate și de apărare sectoriale, acolo unde acestea lipsesc, sau aducerea la zi a documentelor în cauză.*” și expunerea, conform următorului text:

„*34. Strategia securității naționale servește drept bază pentru elaborarea strategiilor de securitate și de apărare, precum și a Strategiilor sectoriale, în cazul în care acestea lipsesc, sau actualizarea la zi a documentelor în cauză.*”

Sub aspect redacțional, multitudinea termenilor utilizați pe parcursul proiectului propus, precum „*să călăuzească, paliere, abordare holistică, a pune capăt, perioadă de volatilitate...*”, propunem a fi revizuiți integral, deoarece induc o neclaritate și pot conduce la diferite interpretări. Totodată, recomandăm excluderea utilizării pleonasmelor lingvistice, precum „*aderare deplină; amploarea și viteza evoluțiilor*”.

De remarcat că, noua *Strategie energetică a Republicii Moldova până în anul 2050*, aflată în proces de elaborare și care are ca scop de bază stabilirea priorităților pentru creșterea securității energetice a țării și dezvoltarea acestui sector, coincide cu patru din cinci obiective (securitatea aprovizionării cu energie, piață energetică competitivă, eficiență energetică prioritară, sector energetic decarbonizat și sustenabil) cu măsurile de asigurare a securității și rezilienței energetice din proiectul propus spre examinare.

Ministrul Energiei

Victor PARLICOV

Digitally signed by Parlicov Victor
Date: 2023.10.31 13:00:33 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex: Victor GROPA
e-mail: victor.gropa@energie.gov.md

Nr.04-5510 din 31.10.2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

e-mail: css@prm.md

Urmare examinării demersului nr.2/2-05-1284 din 12.10.2023, privind remiterea spre avizare a proiectului *Strategiei securității naționale a Republicii Moldova 2030*, în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele.

În vederea asigurării categoriei documentului respectiv și prin prisma art.6 din Legea nr.100/2017 *cu privire la actele normative*, se impune stabilirea tipului actului normativ prin care se propune a fi aprobat proiectul Strategiei. Mai mult ca atât, considerând cele enunțate la art.24 alin.(5) al aceleași legi și reieșind din faptul că documentul dat trasează un șir de priorități, care urmează a fi implementate de diverși subiecți, propunem aprobarea prezentului document de politici de către Parlament.

Subsecvent, evidențiem faptul că proiectul Strategiei nu este raliat ca structură și conținut la exigențele naționale cu privire la standardele și recomandările aferente procesului de planificare strategică și cerințele statuate în Regulamentul *cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020, document asumat în temeiul art.24 alin.(3) din Legea nr.100/2017, pentru sistematizarea procesului de elaborare, aprobare, implementare, monitorizare și evaluare a documentelor de politici publice și stabilirea reperelor metodologice întru îmbunătățirea calității și conținutului documentelor de politici publice la toate nivelurile. Prin urmare, întru clarificarea statutului documentului în cauză și asigurarea unei înțelegeri și aplicări mai bune a prevederilor acestuia, recomandăm modificarea conținutului documentului prin

prisma pct.8 din Regulamentul *cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*.

Totodată, întru asigurarea continuității și sinergiei intervențiilor și evitării suprapunerii cu alte documente de politici, opinăm asupra necesității integrării și corelării proiectului cu *Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”*, aprobată prin Legea nr.315/2022 - document național de viziune strategică pe termen lung, care potrivit capitolului 8, servește drept reper pentru toate strategiile și programele sectoriale, atât la scară națională, cât și la scară regională și locală. Mai mult decât atât, acesta a fost elaborat ținând cont de noile realități economice, demografice, sociale și de securitate a țării, pentru o adaptare mai bună la noile realități și catalizare a procesului de dezvoltare prin valorificarea oportunităților și prevenirea riscurilor.

Concomitent, relevăm asupra necesității ajustării capitolul V al proiectului pentru a include obiective specifice formulate după principiul SMART (simple, măsurabile, accesibile, realiste și determinate în timp), ceea ce va exprima nivelul de performanță care urmează a fi atins prin implementarea proiectului Strategiei. Or, în varianta actuală, acestea reprezintă o listare a rezultatelor care posibil vor fi atinse ca urmare a implementării intervenției de politici, fapt irelevant pentru un document de politici.

Subsidiar, urmărind scopul implementării măsurilor stabilite în proiectul Strategiei, privind asigurarea securității și apărării naționale, rezilienței economice, energetice, agroalimentare și ecologice, asupra planului de acțiuni venim cu următoarele propuneri:

- *acțiunea nr.25 urmează a fi completată cu acțiunea 25.10, „Elaborarea și aprobarea secțiunilor specializate ale Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN)”, care presupune formularea secțiunilor „Protecția civilă” și „Infrastructura teritorială de apărare națională”;*

- *acțiunea nr.27 urmează a fi completată cu acțiunea 27.6, „Elaborarea și aprobarea secțiunilor specializate ale Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN)”, care presupune formularea secțiunilor „Infrastructura rutieră, feroviară, aeriană și navală” și „Aprovizionarea cu apă și sanitație”;*

- acțiunea nr.27.4 urmează a fi expusă prin redacția „Modernizarea amplă a infrastructurii rutiere în vederea sporirii vitezei medii de circulație a transportului rutier de mărfuri și persoane, în condiții de siguranță”;

- acțiunea nr.28 urmează a fi completată cu acțiunea 28.8, „Elaborarea și aprobarea secțiunii specializate a Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN)”, care presupune formularea secțiunii „Infrastructura energetică (gaze naturale, rurale termice, rețele electrice (inclusive parcuri eoliene și fotovoltaice)) și comunicații electronice”;

- acțiunea nr.31 urmează a fi completată cu acțiunea 31.6, „Elaborarea și aprobarea secțiunii specializate a Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN)”, care presupune formularea secțiunii „Zone destinate agriculturii”;

- acțiunea nr.32 urmează a fi completată cu acțiunea 32.10, „Elaborarea și aprobarea secțiunii specializate a Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN)” care presupune formularea secțiunilor „Zone protejate, zone cu resurse naturale și zone silvice” și „Zone de risc”.

Secretar general

Digitally signed by Turcanu Angela
Date: 2023.10.31 13:20:47 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Angela ȚURCANU

MD 2004, mun. Chișinău, bd Ștefan cel Mare și Sfânt, 162, tel. 022 20 45 87, e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

27.10.2023 Nr. 02-05/2464

La nr. 2/2-05-1284 din 12 octombrie 2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

Urmare a examinării proiectului Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, Ministerul Mediului comunică susținerea acestuia, cu luarea în considerație a următoarelor propuneri și obiecții în procesul de promovare.

La capitolul III *Mediul de securitate*, pct. 11.1, pentru a disipa orice ambiguitate a sensului, propunem substituirea cuvântului „invazia” cu „invadarea”.

La capitolul IV, *Amenințări, riscuri și vulnerabilități de securitate*, pct 18. *Securitatea Republicii Moldova poate fi expusă următoarelor riscuri:*, propunem completarea cu pct 18,13 „**Riscurile climatice**, provocate de fenomenul schimbărilor climatice, periclitează progresiv dimensiunile de securitate, prejudiciind sănătatea populației, mediul, sectorul agricol, energetic, forestier, de transport, al resurselor de apă, în consecință economia națională a Republicii Moldova.

Riscuri si amenințări

- ✓ penurie de apă potabilă, diminuarea critică a resurselor naturale, degradarea solurilor, afectarea sănătății oamenilor , pe fonul infestării aerului și solului;
- ✓ schimbările climatice / fenomenul încălzirii globale, transformări structurale ale mediului: inundații, secetă, deșertificare, temperaturi și precipitații extreme, hazarduri naturale;
- ✓ catastrofe industriale;
- ✓ importul camuflat al deșeurilor, inclusiv periculoase pentru sănătatea umană.

Vulnerabilități în domeniu mediului:

- ✓ lipsa laboratoarelor mobile (de colectare și analiză a probelor de aer/apă/sol);
- ✓ dezechilibrul ecosistemelor, braconajul, reziliența scăzută la schimbările climatice, ce afectează biodiversitatea;
- ✓ diminuarea / afectarea fondului forestier, cu impact negativ asupra calității aerului și asupra proceselor hidro-meteorologice (secetă);
- ✓ construcțiile ilegale în fondul forestier și în afara fondului forestier (spații verzi);
- ✓ capacitatea redusă de gestionare a deșeurilor, producerea înaltă a deșeurilor în ZEL-uri, lipsa în mai multe localități mari a stațiilor de epurare a apelor uzate și a stațiilor de preepurare a apelor uzate industriale , deversări de ape uzate în apele de suprafață, în sol;
- ✓ managementul neadecvat al resurselor minerale utile, în special în zonele cu pericol de alunecări de teren;
- ✓ reziliență scăzută la schimbările climatice a sectoarelor economiei naționale (agricultura, managementul resurselor de apă, sănătatea, sectorul forestier, energetic și transport);

✓ degradarea calității apelor și poluarea continuă a resurselor de apă de suprafață și subterane, în special cu deșeuri organice și metale grele, micro-poluanți din deversările industriale și menajere care au fost tratate numai parțial sau deloc, cu pesticide și nitrați proveniți din scurgerile de pe terenurile agricole și cu alte substanțe chimice periculoase provenite din activitatea economică, din zonele de depozitare a deșeurilor solide, din inundații, ș.a;

✓ degradarea calității aerului în special în orașele mari, cauzată de emisiile de poluanți provenite de la transport, activitățile industriale și economice;

✓ degradarea continuă a solurilor cauzată de gestionarea defectuoasă, dezechilibrată și inadecvată a resurselor de sol, de utilizarea practicilor agricole inadecvate, de folosirea în exces a îngrășămintelor și pesticidelor în agricultură;

✓ intensificarea proceselor de pierdere și degradare a biodiversității și a ecosistemelor naturale cauzată de valorificarea, exploatarea ilegală și irațională a acestora (tăierile ilicite de păduri și vegetație forestieră, braconajul cinegetic și piscicol, pășunatul ilegal și neorganizat, colectarea și comercializarea ilicită a produselor naturii);

✓ managementul neadecvat al deșeurilor și al substanțelor chimice;

✓ gestionarea defectuoasă și supraexploatarea resurselor naturale contribuie la crearea deficitului de mijloace sau resurse precum teren arabil, apă, flora și faună, resurse forestiere, resurse minerale utile, resurse piscicole și cinegetice;

✓ nivelul redus de conștientizare și educație ecologică a populației. În societate nu este percepută cultura aprecierii și protecției mediului înconjurător, iar măsurile întreprinse de autorități și instituțiile educaționale în acest sens sunt insuficiente.

Vulnerabilități în domeniul riscurilor chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN)

✓ lipsa capacități de reziliență fața de riscul chimic/ radiologic (adăposturi de protecție civilă nepregătite);

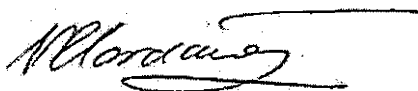
✓ capacitatea redusă de reacție în cazul unui incident nuclear, chimic, biologic sau radiologic se datorează subfinanțării planurilor de prevenire, pregătire și management al urgențelor CBRN, nivelului slab de pregătire și al culturii securității fizice nucleare al personalului încadrat în activități cu material nucleare și radioactive sau a societății civile, precum și numărului insuficient de resurse umane disponibil pentru gestionarea consecințelor acestora;

✓ capacitățile tehnice insuficiente pe dimensiunea detectării, prevenirii, răspunsului, expertizei criminalistice și investigării în legătură cu evenimentele, traficul ilicit, situații de urgență, crize și situații excepționale conexe CBRN, generează riscul incapacității de prevenire, combatere și identificare a fenomenelor de interes CBRN;

✓ lipsa controlului organelor constituționale ale RM asupra segmentului transnistrean diminuează din capacitățile de reziliență în regiune, iar accesul limitat către întreprinderile ce dețin substanțe CBRN în scopul inventarierii și inspecțiilor de rigoare, generează riscul de apariție a unor crize ecologice necontrolate în regiune;

✓ număr insuficient de resurse umane instruite în domeniul CBRN, precum și nesoluționarea problemei substanțelor CBRN rămase nesupravegheate din perioada sovietică și procesul dificil de acreditare a laboratoarelor specializate.”

Ministru

Iordanca-Rodica IORDANOV

MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL PROTECTION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
МИНИСТЕРСТВО ТРУДА И СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

str. Vasile Alecsandri 1, MD-2009, mun. Chișinău
Tel. +373 22 804 402, +373 22 804 496; e-mail: secretariat@social.gov.md web: <https://social.gov.md>

27.10.2023, Nr. 02/4319

La nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023

**Aparatul Președintelui
Republicii Moldova**

Ministerul Muncii și Protecției Sociale a examinat demersul cu referire la prezentarea obiecțiilor și propunerilor la proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova și, conform competențelor funcționale, comunică următoarele.

1. La Capitolul V. Metode și direcții de acțiune pe domenii de securitate:

1.1. la punctul 24, după subpunctul 24.2. Ordinea publică, se propune de completat cu un subpunct nou în următoarea redacție: „*Reziliența demografică*”;

1.2. după punctul 26, subpunctul 26.12., se propune de completat cu punct nou în următoarea redacție: „*În vederea asigurării unei reziliențe demografice se prevede:*

- *elaborarea agendei rurale europene pentru îmbunătățirea, accesibilitatea, atractivitatea și dezvoltarea sustenabilă a zonelor urbane și rurale.*
- *promovarea coeziunii sociale care ar include aspectele de gen și respectarea nevoilor tuturor persoanelor.*
- *sprijinirea familiilor tinere, inclusiv pentru a se stabili în regiunile depopulate;*
- *reducerea migrării forței de muncă și a exodului de creieri.*
- *dezvoltarea sistemelor de educație și de formare profesională.*
- *promovarea îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate, pentru a transforma problema îmbătrânirii populației într-o oportunitate și pentru a evita sau micșora presiunea asupra bugetului public național prin crearea serviciilor de îngrijire”.*

Digitally signed by Iacub Alexandru
Date: 2023.10.27 15:44:47 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Secretar general

Alexandru IACUB

Executor: Alexandru Gamanjii,
Tel.: 022 804 409, e-mail: alexandru.gamanjii@social.gov.md

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 02/3853 din 26.10.2023

La nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

E-mail: cancelaria@prm.md

css@prm.md

Ministerul Sănătății a examinat proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova și propune completarea acestuia cu următoarele subpuncte:

- La Capitolul II, *Interese și principii de securitate*, la pct. 6: „**Protejarea sănătății populației**”.

Sănătatea reprezintă un drept fundamental al omului și este responsabilitatea statului de a crea condițiile necesare pentru protejarea acesteia. Totodată, siguranța statului poate fi asigurată doar cu un sistem de sănătate rezilient, care să răspundă oricărei provocări de securitate.

- La Capitolul III, *Mediul de securitate, Nivelul global*: „**Riscul apariției și răspândirii pandemiilor**”.

Experiența COVID-19 a demonstrat că pandemiile amenință securitatea la nivel național, regional și global, suprasolicitând sistemele de sănătate și afectând considerabil buna funcționare a societății și a statului.

- La Capitolul III, *Mediul de securitate, Nivelul global*: „**Dezinformarea în contextul provocărilor de securitate**”.

Combaterea dezinformării constituie un factor principal în procesul de asigurare a securității la nivel național, regional și global. Într-o situație de criză, informațiile contradictorii și false afectează capacitatea cetățenilor în conștientizarea riscurilor și luarea deciziilor corecte, inducând panică și nesiguranță. Totodată, dezinformarea afectează și răspunsul autorităților statului la o situație de criză.

- La Capitolul III *Mediul de securitate, Nivelul regional*: „**Riscul apariției și răspândirii epidemiilor**”.

Epidemiile se manifestă la nivel local, național, regional și pot afecta, într-un timp scurt, un număr mare de persoane. Acțiunile de răspuns prompte și bine coordonate vor reduce amplitudinea și impactul asupra populației, precum și potențialul de răspândire globală.

Ministru

Digitally signed by Nemerenco Ala
Date: 2023.10.31 08:41:27 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ala NEMERENCO

Ex.: N. Dimitriu
Tel. 022 268 837

str. Vasile Alecsandri 2, MD-2009, mun. Chișinău
Tel. +373 22 268 818; e-mail: secretariat@ms.gov.md
www.ms.gov.md

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373

www.procuratura.md / e-mail: proc-gen@procuratura.md

18.10.2023 nr. 3 - 11d/23 – 344
la nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023

Doamnei Lilia TONU
Secretar general adjunct

Stimată doamnă Tonu,

Procuratura Generală a examinat proiectul *Strategiei securității naționale a Republicii Moldova*, elaborat urmare a ședinței Consiliului Suprem de Securitate din 11.10.2023.

În acest context, expunem următoarele comentarii în vederea îmbunătățirii proiectului, după cum urmează:

1. În conformitate cu prevederile art. 3 al Legii securității statului nr. 618 din 31.10.1995, *securitatea statului* se asigură prin stabilirea și aplicarea de către stat a unui sistem de măsuri cu caracter economic, politic, juridic, militar, organizatoric și de altă natură, orientate spre descoperirea, prevenirea și contracararea la timp a amenințărilor la adresa securității statului. Prin urmare constatăm că elaborarea Strategiei securității naționale este oportună, pentru că are ca obiectiv stabilirea măsurilor necesare pentru redresarea securității statului.

2. Potrivit pct.7 din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386 din 17.06.2020, *Strategia* este un document de politici publice care definește și planifică politica publică a Guvernului pe termen lung (6-10 ani). Având în vedere reglementările menționate, considerăm că proiectul de Strategie ar trebui să prevadă și termenul de realizare a documentului de politici.

3. Pentru a asigura o terminologie uniformă¹, corespunzător celei utilizate în alte acte normative, propunem substituirea în tot textul Strategiei a sintagmei „*regiunea transnistreană*”, cu sintagma „*localitățile din stînga Nistrului*” sau „*Transnistria*”. Or, atît Legea nr. 764 din 27.12.2001 privind organizarea

¹ Art. 54 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative

administrativ-teritorială a Republicii Moldova, cât și Legea nr. 173 din 22.07.2005 cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stînga Nistrului (Transnistria), nu operează cu termenul de „*regiunea transnistreană*”.

Alte obiecții și propuneri nu sunt.

Cu respect,

Procurorul General interimar

Ion MUNTEANU

Ex. Ana Cușnir
Tel. 069999897

SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 166 tel. 022-239-625, fax 022-234-068, e-mail: sis@sis.md

30 octombrie 2023

Nr. E/11565

La nr. 2/2-05-1284 din 12.10.2023

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat *proiectul Strategiei securității naționale a Republicii Moldova* și, în limita competenței funcționale, comunică următoarele obiecții și propuneri.

I. Din punct de vedere **conceptual**, sub aspectul intenției de reglementare, remarcăm că proiectul propus spre avizare reflectă doar o evaluare generală a mediului de securitate pe plan național și internațional în care operează Republica Moldova. Totodată, analiza structurii și conținutului proiectului denotă caracteristicile unui document care conține prevederi cu aplicare practică limitată și care poate servi într-o măsură mai mare ca un set de referințe pentru elaborarea ulterioară a altor acte legislative cu privire la politica de securitate națională.

În acest sens, subliniem că, din punct de vedere al conținutului, formei și structurii, proiectul propus spre avizare nu corespunde unei **Strategii de realizare a obiectivelor** – care trebuie să fie un document principal de planificare strategică care cuprinde direcțiile orientative de activitate în domeniul securității naționale și care trebuie implementată/aplicată pe un termen lung (6-10 ani) sau mediu stabilit, determinând obiectivele de securitate ce necesită a fi realizate de către autoritățile competente ale statului dar, mai degrabă, exprimă o **Concepție de politici** - fiind un sistem de idei care conturează prioritățile statului asupra scopului, obiectivelor, principiilor și direcțiilor de bază în vederea asigurării securității statului.

Prin urmare, opinăm că, documentul suspus avizării, poate fi denumit mai degrabă o **Concepție a securității naționale** și poate servi drept bază pentru elaborarea *Strategiei securității naționale a Republicii Moldova*.

În continuarea celor expuse, în dependența de determinarea statului documentului **Concepție** sau **Strategie**, este necesară o prelucrare tehnico-legislativă a textului proiectului întru conformarea lui la cerințele Hotărârii Guvernului nr.386/2020 „Cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice”.

Totodată, se impune necesitatea stabilirii modului de aprobare a documentului de către Parlamentul Republicii Moldova, fiind adoptat printr-o hotărâre sau lege, iar dacă în varianta finală proiectul va fi prezentat sub forma de *Strategie* este necesar a fi stabilit și termenul de implementare a acesteia.

Subsidiar, având în vedere faptul că, actualmente este în vigoare Legea nr.112/2008 pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova și Hotărârea Parlamentului nr. 153/2011 pentru aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, este necesară a fi determinată soarta juridică a documentelor de politici precedente, în contextul aprobării proiectului menționat.

II. Cu referire la conținutul proiectului:

1. Având în vedere că la compartimentul „Provocările: evaluare, implicații și imperative” este menționat faptul că: *„Federația Rusă a întreprins acțiuni de destabilizare a țării prin intermediul atacurilor cibernetice și al campaniilor de dezinformare...”*, precum și că *„Republica Moldova trebuie să-și întărească în mod constant imunitatea față de amenințările de securitate de tip hibrid”* iar, potrivit subpunctului 19.17, printre vulnerabilitățile cu care se confruntă Republica Moldova sunt *„capacitățile instituționale slabe de a combate dezinformarea”*, propunem examinarea oportunității ca aspectele colaterale protejării securității informaționale a Republicii Moldova să fie incluse și la punctul 6 *„Interesele naționale de securitate ale Republicii Moldova”*, la capitolul IV, unde sunt menționate *riscurile, amenințările și vulnerabilitățile de securitate*, precum și la capitolul V – în calitatea de direcții de acțiune prioritare, în vederea protejării spațiului informațional.

2. La Capitolul I „Introducere” propunem expunerea acestuia ca un compartiment separat, premergător capitolului la subiect, similar următoarelor strategii: *Strategia privind asigurarea independenței și integrității în sectorul justiției pentru anii 2022-2025, aprobată prin Legea nr.211/2021, Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2016–2020, aprobată prin Legea nr. 239/2016, Strategia națională de apărare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018–2022, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.134/2018.*

În compartimentul „Introducere” recomandam a fi explicat contextul național al elaborării strategiei, condițiile care au condus la elaborarea strategiei, structura și logica documentului. Totodată, considerăm oportun revizuirea conținutului acestui compartiment din perspectiva excluderii aspectelor irelevante (de exemplu: punctele 2-4).

Menționăm că, informații de ghidare privind conținutul elementelor structurale ale documentelor de politici publice și documentelor de planificare sânt prevăzute în *Ghidul metodologic privind integrarea prevederilor Strategiei*

naționale de dezvoltare în documentele de planificare și documentele de politici publice la nivel național, Chișinău, 2021.

3. La Capitolul II „Interesele naționale de securitate”:

1) la punctul 6 considerăm oportună completarea cu un subpunct nou, cu următorul conținut:

„6.11. Asigurarea autonomiei energetice.”

Propunerea notată survine în contextul actual de vulnerabilitate vădită a Republicii Moldova din perspectiva securității energetice, inclusiv, și ca urmare a perpetuării unei situații de continuă ignoranță de implementare a unor măsuri concrete, în vederea asigurării autonomiei energetice a țării în anumite sectoare.

2) la punctul 8 considerăm fundamental completarea listei principiilor inerente procesului de asigurare a securității naționale cu două subpuncte noi, cu următorul conținut:

„8.5. Legalitatea și supremația dreptului.”

„8.6. Protecția drepturilor fundamentale ale omului.”

4. La Capitolul III „Mediul de securitate”, propunem completarea punctului 11 cu un subpunct nou, astfel încât să fie redat după cum urmează:

„11.6 Menținerea aspirației Ucrainei de a transpune în practică Programul de dezvoltare hidroenergetică până în 2026 ce prevede construcția a 6 hidrocentrale pe fluviul Nistru.”

Propunerea enunțată este necesară având în vedere faptul că, dezvoltarea socio-economică a țării (statuată la subpunctul 6.4), precum și protecția mediului ambiant (statuată la subpunctul 6.10) reprezintă interese naționale de securitate. De asemenea, reieșind din faptul că, unul din riscurile de securitate expuse pentru Republica Moldova îl reprezintă proiectele de infrastructură în vecinătate care limitează accesul la resursele de apă (statuat la subpunctul 18.6), se reclamă necesar să se țină cont de poziția părții ucrainene față de perspectiva construcției celor 6 hidrocentrale pe cursul superior al fluviului Nistru, aspirație ce este menținută și în prezent de partea ucraineană, dar temporar suspendată în condițiile confruntării cu războiul de agresiune declanșat de Federația Rusă. Or, până la momentul actual, Programul de dezvoltare hidroenergetică până în anul 2026, adoptat de Guvernul Ucrainei în anul 2016, nu a fost revocat în partea construcției celor 6 hidrocentrale.

5. La Capitolul IV:

1) la punctul 17:

- subpunctul 17.1 propunem substituirea textului *„a croi un coridor militar terestru spre”* cu textul *„a croi, pe căi militare, un coridor terestru spre”*, or sintagma în redacția propusă nu este formulată corect din punct de vedere gramatical. De asemenea, din conținutul subpunctului, propunem excluderea cuvântului *„immediate”*, având în vedere că utilizarea acestuia condiționează ca

„premisele pentru schimbarea violentă a ordinii constituționale și lichidarea statalității” să se producă într-un timp limitat;

- subpunctul 17.7 propunem excluderea textului *„legale sau ilegale, în special a celei”,* or transpunerea acestuia este una surpefluă/inutilă;

- subpunctele 17.8 *„Gradul înalt de sărăcie în rândul populației”* și 17.9 *„Declinul demografic precipitat”,* propunem să fie transferate din compartimentul *„amenințări la adresa securității naționale”* la compartimentul *„vulnerabilități”* (punctul 19);

2) la punctul 18:

- propunem reformularea subpunctului 18.5 în următoarea redacție:

„18.5. Atacuri cibernetice lansate asupra instituțiilor publice sau private, în special asupra infrastructurilor critice și de comunicații din partea unor structuri specializate (entități statale/ non-statale) în crime cibernetice.”;

- la subpunctul 18.12 considerăm fundamental ca textul *„Atentate teroriste internaționale.”* să fie substituit cu textul *„Activități teroriste.”;*

În redacția actuală, subpunctul respectiv ne induce ideea că prezintă risc pentru securitatea Republicii Moldova doar atentatele teroriste or, sintagma *„atentat terorist”* presupune forma finală de manifestare a unei activități teroriste. Corespunzător, prezintă risc pentru securitatea Republicii Moldova nu doar atentatele teroriste, ci orice activitate teroristă, indiferent de forma de manifestare a acesteia.

Astfel, prin noua redacție extindem spectrul de acțiuni care pot fi incluse în activitățile teroriste, prevăzute de Legea nr.120/2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului.

Totodată, considerăm imperios operarea modificărilor propuse având în vedere că, prin noua redacție, ne referim asupra faptului că prezintă risc pentru securitatea Republicii Moldova atât activitățile teroriste naționale cât și internaționale or, în cazul în care ne referim doar la activitățile teroriste internaționale, acestea pot sa nu reprezinte un eventual risc și pentru securitatea națională.

3) la punctul 19:

- subpunctul 19.11 propunem reformularea în următoarea redacție:

„19.11 Valorificarea redusă a energiei din surse regenerabile”;

Propunem examinarea oportunității de reformulare și revizuire, având în vedere faptul că vulnerabilitatea energetică a fost descompusă, în conținutul proiectul, în mai multe subpuncte particularizate, iar sintagma de *„ineficiența energetică”* este una interpretabilă;

- subpunctul 19.19 propunem substituirea cuvântului *„serviciilor”* cu cuvântul *„instituțiilor”,* în cazul în care autorul proiectului prin cuvântul

„serviciilor” s-a referit la autorități ca entitate responsabilă pentru gestionarea crizelor civile;

- considerăm oportună completarea listei de vulnerabilități cu un subpunct nou, cu următorul conținut:

„19.20. Nivelul scăzut de dotări cu resurse umane și materiale a sistemul medical național”;

6. La Capitolul V:

1) la punctul 23 considerăm oportună substituirea sintagmei „informații cu circulație restricționată” cu sintagma „informații cu accesibilitate limitată”, în vederea utilizării unei terminologii unice și asigurării concordanței cu Legea nr.148/2023 privind accesul la informații de interes public;

2) la punctul 25, propunem comasarea subpunctelor 25.6., 25.7. și 25.8. și expunerea acestora într-un singur subpunct, sub următoarea posibilă redacție:

„Dezvoltarea și aprofundarea parteneriatelor în domeniul securității și apărării cu statele membre UE, Statele Unite ale Americii, Ucraina, Marea Britanie și Turcia.”;

Necesitatea modificării propuse rezidă din considerentul că, prevederile din subpunctele enumerate transpun măsuri identice de asigurare în domeniul apărării naționale, care vor fi materializate prin dezvoltarea și aprofundarea parteneriatelor cu statele membre ale UE indicate, doar că enumeră aceste state în subpuncte separate.

3) la punctul 26, subpunctul 26.9. „Dezvoltarea mecanismelor de prevenire și de anticipare a incidentelor” considerăm necesar a fi precizate și indicate concret care incidente se impun a fi prevenite/anticipate în cadrul măsurilor pentru a asigura ordinea publică. De asemenea, menționăm că, în practica europeană prin „incidente” se subînțelege domeniul cibernetic.

Alexandru MUSTEAȚA

Director

Digitally signed by Musteața Alexandru
Date: 2023.10.30 19:37:31 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

